

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ЧОТИРНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина четверта

Стенограма пленарного засідання
5 вересня 2025 року

Київ 2025

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ЧОТИРНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина четверта

*Стенограма пленарного засідання
5 вересня 2025 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ
Засідання перше
(П'ятниця, 5 вересня 2025 року)

Частина четверта

Година запитань до Уряду ...5

Відхилення проектів постанов Верховної Ради України:

«Про скасування рішення Верховної Ради України від 20 серпня 2025 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань (№ 13439-3 від 14.07.2025 року)» (№ 13439-3-П) ...32

«Про скасування рішення Верховної Ради України від 20 серпня 2025 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань (№ 13439-3 від 14.07.2025 року)» (№ 13439-3-П1) ...32

«Про скасування рішення Верховної Ради України від 20 серпня 2025 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань (№ 13439-3 від 14.07.2025 року)» (№ 13439-3-П2) ...32

«Про скасування рішення Верховної Ради України від 20 серпня 2025 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань (№ 13439-3 від 14.07.2025 року)» (№ 13439-3-П3) ...32

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
5 вересня 2025 року, 10 година 11 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати, у засіданні Верховної Ради України беруть участь члени Кабінету Міністрів України на чолі з Першим віце-прем'єр-міністром Михайлом Федоровим. Прошу привітати *(Оплески)*.

Шановні колеги, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

У разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в нашому пленарному засіданні. Ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття. Засідання продовжиться через 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

Шановні колеги, сьогодні день народження у нашого колеги народного депутата України Сергія Владиславовича Соболева *(Оплески)*. Я думаю, не треба перелічувати всі заслуги Сергія Владиславовича перед Батьківщиною. Він – учасник історичних голосувань. Ми завжди у вашій особі дякуємо попереднім скликанням за ті рішення, які ви приймали для української незалежності. Бажаємо здоров'я, наснаги, невичерпної енергії, плідної роботи на благо України.

За парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, сьогодні 1290-та доба рішучого опору України широкомасштабному військовому вторгненню російських окупантів. Ми з глибокою повагою схиляємо голови перед пам'яттю всіх наших героїв, які віддали своє життя, захищаючи Україну від російської агресії.

Вшануймо хвилиною мовчання світлу пам'ять усіх захисників і захисниць, які поклали своє життя за мирну незалежну квітучу Україну, а також невинних громадян, зокрема дітей, що стали жертвами рашистської агресії.

(Хвилина мовчання).

Прошу сідати, шановні колеги.

Шановні колеги, відповідно до статті 229 Регламенту Верховної Ради України та ухваленого Погоджувальною радою депутатських фракцій і груп рішення сьогодні проводиться «година запитань до Уряду». На засіданні Погоджувальної ради була визначена тематика «години запитань до Уряду». За пропозицією депутатських фракцій і груп члени Кабінету Міністрів України будуть сьогодні відповідати на запитання про організацію нового навчального року та стан безпекової інфраструктури закладів освіти в умовах дії воєнного стану.

Пропонується така послідовність проведення години запитань: доповідь з визначеної теми міністра освіти і науки України – до 10 хвилин; запитання з визначеної теми до членів уряду від депутатських фракцій і депутатських груп та відповіді на них – до 30 хвилин; запитання з визначеної теми до членів уряду від народних депутатів та відповіді на них – до 30 хвилин. Відводиться до 1 хвилини на кожне усне запитання та до 2 хвилин для відповіді на нього.

Звертаю увагу шановних членів уряду, що неодноразово депутати зверталися з питаннями щодо повноти та точності відповідей на поставлені запитання. Конкретики, так. Олена Костянтинівна мені підказує. Дякую.

Також, шановні колеги, інформую вас, що пленарне засідання проходить у відкритому режимі. У зв'язку з цим прошу не озвучувати інформації, яка може завдати шкоди національній безпеці України, а також дотримуватися вимог законодавства у сфері охорони державної таємниці та обігу іншої інформації з обмеженим доступом, не допускати її розголошення.

Шановні колеги, на трибуну Верховної Ради України для доповіді запрошується міністр освіти і науки України Оксен Васильович Лісовий. Будь ласка, до 10 хвилин.

ЛІСОВИЙ О.В., *міністр освіти і науки України.* Шановний пане головуєчий! Шановні віцеспікери! Шановні народні депутати! Шановні колеги! Дякую за запрошення і можливість виступати з цієї трибуни, щоб інформувати вас про організацію нового навчального року та стан безпекової інфраструктури закладів освіти в умовах дії воєнного стану.

Розпочну з окреслення поточної ситуації. Понад 12 тисяч шкіл 1 вересня розпочали навчальний рік, а навчання охопило майже 3,5 мільйона учнів. Це оперативні дані, які ми отримуємо від органів місцевого самоврядування, більш точні дані ми отримаємо через систему АІКОМ 15 вересня. Ще понад 338 тисяч дітей, які через війну перебувають за межами України, продовжують навчання дистанційно в українських школах. Це дозволяє зберігати зв'язок з домом, з українською освітою.

Водночас за останній навчальний рік ми бачимо позитивну динаміку: кількість дітей, які навчаються в очному форматі, на 103 тисячі стала більшою. Це прямий результат системної роботи уряду, парламенту та органів місцевого самоврядування, спрямований на створення безпечного та стійкого освітнього

середовища. На цьому аспекті – безпеці і готовності шкіл я зупинюся далі детальніше. Але хочу відзначити тих, для кого цей навчальний рік став першим.

У 2025 році, за оперативними даними з регіонів, до школи вперше пішли 252 тисячі першокласників. Це діти, які сьогодні розпочинають свій шлях у системі освіти, і для нас надзвичайно важливо проявити турботу про їх безпеку та здоров'я. У новому навчальному році ми продовжуємо реалізовувати ініціативу Президента України щодо безоплатного шкільного харчування. Завдяки рішенням, прийнятим урядом і парламентом, ця ініціатива забезпечена фінансами до кінця року, що дозволить безкоштовно харчуватися дітям 1-4 класів у всіх школах країни, а на прифронтових регіонах з початку навчального року таку послугу отримають також учні 5-11 класів.

Важливою складовою якісного освітнього процесу є також підручники, їх своєчасна доставка до шкіл. Загальна потреба у 2025 році становила понад 8,6 мільйона примірників зі 110 найменувань, що на 12 відсотків більше ніж торік. Цього року ми реалізували нову передбачену законом модель створення підручників, яка включає в себе апробацію, що забирає додатково чотири місяці на їх розробку, а також провели експертизу електронних додатків до підручників, які стали обов'язковими відповідно до закону.

Попри ці нові вимоги і всі виклики, пов'язані з війною – обстріли, тривоги, перебої у енергетиці та логістиці, 100 відсотків підручників були надруковані до 30 липня. Станом на 1 вересня школами прийнято 84 відсотки накладу, що більше ніж у попередні роки навіть за менших обсягів. Вже сьогодні цей показник становить 88 відсотків накладу, що юридично прийняті школами, решта – у завершенні облікових процедур, що триватимуть до 15 вересня. Зазначу, що йдеться лише про нові підручники, які в цьому році друкувалися для 8-х класів Нової української школи. Всі інші класи підручниками забезпечені стовідсотково.

Окремо підкреслю, уперше понад 2,8 мільйона примірників були укомплектовані видавництвами та доставлені напряму до шкіл. Це пілотний механізм, який отримав позитивну оцінку від департаментів освіти, керівників закладів, учителів і самих видавців. Наступного року він поширюватиметься вже на весь наклад.

Ми також запровадили прозорий інструмент контролю – електронний дашборд, який дозволяє відстежувати доставку підручників у реальному часі та систему санкцій для видавців за порушення термінів друку та доставки підручників.

Паралельно розпочався новий навчальний рік у закладах вищої освіти. Вступна кампанія 2025 року триває успішно попри надзвичайно складні умови. Уже зараховано понад 184 тисячі першокурсників і понад половина з них отримують державну фінансову підтримку через місця державного замовлення або через освітні гранти.

Цього року ми зробили систему вступу ще доступнішою. Відкрито додатковий набір на бакалаврат, який триватиме до 20 жовтня. Вперше

приймаються результати польської матури, що забезпечує безперешкодний вступ українців, що закінчили польські школи і не здавали НМТ. В подальшому ця практика буде поширена і на випускників шкіл з інших країн.

Важливим кроком стала прозора система адресного розподілу місць у магістратурі. Підтвердили рекомендації на бюджет 30 тисяч вступників і сьогодні вже понад 58 тисяч студентів зараховані до магістратури.

Окремо хочу зупинитися на проведенні національного мультипредметного тесту. Попри поширені міфи скласти іспит та вступати до університетів не складніше, ніж у попередні роки. Тест пройшли понад 250 тисяч учасників і найбільше високих результатів отримано саме з математики. Також найпопулярнішим предметом за вибором стала англійська мова, складністю якої лякали наших школярів у соціальних мережах. Зауважу, що 20 тисяч українців склали НМТ за кордоном, щоб вступити саме до українських закладів вищої освіти. Усі процедури відбулися організовано навіть в умовах тривоги і відключень.

Разом з розширенням доступу до навчання та прозорими правилами вступу ми приділяємо особливу увагу підтримці університетів у прифронтових регіонах. Цього року ми спрямували додатково 330 мільйонів гривень на допомогу закладам вищої освіти Харківської, Сумської, Запорізької та Миколаївської областей. Ще майже 75 мільйонів було виділено на облаштування укриттів у закладах вищої освіти. А на релоковані та прифронтові заклади залучено кошти Світового банку в обсязі 120 мільйонів гривень.

Окремо вбачаємо позитивну динаміку в професійній та фаховій передвищій освіті. Вступна кампанія триває до жовтня, проте вже зараз подано понад 66 тисяч заяв на вступ до профтехів і понад 248 тисяч до закладів фахової передвищої освіти. Це свідчить, що професійні фахові коледжі стають привабливішими для молоді, бо дають реальні можливості швидко опанувати професію, затребувану на ринку.

Не можна говорити про освіту без врахування впливу війни. Російська агресія системно руйнує заклади освіти. Ці втрати вимірюються не лише будівлями, а й зруйнованими можливостями для тисяч дітей.

Станом на 11 серпня ми маємо такі дані: 1339 закладів дошкільної освіти пошкоджено, 131 зруйновано, 1779 шкіл пошкоджено, 226 зруйновано, 384 заклади професійної освіти, фахової передвищої освіти пошкоджено, 20 зруйновано, 122 заклади вищої освіти пошкоджено, два з них знищені.

Попри ці втрати держава забезпечує дітям можливість навчатися. На сьогодні в закладах освіти діють 14 тисяч 10 укриттів, 461 укриття знаходиться на стадії проектування, будівництва або ремонту. На ці цілі уряд виділив 11,2 мільярда гривень. З цих інвестицій 33 нові підземні школи-укриття введені в експлуатацію до 1 вересня. До кінця цього року плануємо відкрити ще 156 укриттів. Будівництво ще 47 завершиться у 2026 році. Лише завдяки цим інфраструктурним рішенням ще понад 100 тисяч дітей зможуть повернутися

до очного навчання в цьому навчальному році. Це діти здебільшого з прифронтових та прикордонних регіонів.

Але безпека – це не лише укриття. Від початку 2025 року ми реалізовуємо спільний з МВС експериментальний проєкт з посилення безпеки в школах. Уже 691 школа долучилася до цієї ініціативи. Один з елементів цієї програми: інспектори Служби освітньої безпеки працюють у 1600 школах. Їхня місія не тільки стежити за порядком, а й проводити просвітницьку роботу, формувати в дітей культуру безпеки.

Окремий напрям – транспортна доступність. На закупівлю автобусів уряд виділив майже 1,9 мільярда гривень. Разом із співфінансуванням з місцевих бюджетів це дозволяє придбати понад 600 автобусів. Додатково 1 вересня уряд ухвалив рішення про виділення ще 500 мільйонів гривень саме для прифронтових регіонів і громад у рамках програми підтримки прифронтових регіонів саме для повного забезпечення їх потреб у довозенні дітей до закладів освіти, які відкрили підземні школи і облаштували укриття. А також з цих коштів будуть профінансовані транспортні засоби для довозення дітей з тих шкіл, які будуть реорганізовані. Загалом лише останні три роки було придбано за кошти державного бюджету 1500 автобусів, які щодня підвозять дітей до шкіл.

Попри всі виклики війни ми дивимосся в майбутнє, модернізуємо освіту на всіх рівнях. Впроваджується реформа дошкілля, оновлюється підхід до професійного зростання педагогів, створюються еталонні простори, сучасні лабораторії та майстерні в профтехах, розпочата імплементація прийнятого парламентом закону про профтех, змінюється управлінська культура університетського середовища, вводяться прозорі інструменти розподілу ресурсів у вищій освіті та багато іншого.

Я дякую народним депутатам за розроблені та проголосовані вами законодавчі ініціативи.

Дякую за увагу. Готовий до ваших запитань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане міністре Оксене.

Представники депутатських фракцій і груп запишіться на запитання з визначеної теми «години запитань до Уряду» (*Шум у залі*).

Вже після цього блоку. Запишіться від фракції «Голос», буде у вас...

Неклюдов, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

НЕКЛЮДОВ В.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день! Дякую, Олександр Сергійовичу. Бачите, сьогодні моя рулетка спрацювала. Я хочу передати слово своєму колезі Сергію Штепі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Штепа. Будь ласка.

ШТЕПА С.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (одномандатний виборчий округ № 77, Запорізька область, політична партія «Слуга народу»). Запоріжжя. Добрий день! Шановний Оксене Васильовичу! У мене є два запитання.

Ми спостерігаємо негативну тенденцію, згідно з якою велика кількість абітурієнтів з прифронтових регіонів вступає до вишів у інших регіонах України. Це створює суттєві проблеми для подальшого демографічного і економічного потенціалу прифронтових регіонів. Що саме міністерство планує із цим робити? Є у вас якась стратегія? Це перше.

Друге. Це зарплати вчителів, особливо на прифронтових територіях. Є випадки, коли вчителі після всіх вирахувань отримують на руки чистими 6800 гривень. Це конкретні факти, які були мені озвучені. Якщо для місцевих це просто мало, то для тих вчителів, які виїхали з окупації, це катастрофічно мало, бо вони просто не можуть собі навіть орендувати житло, враховуючи всі виплати для ВПО. Вони змушені повертатися назад, в окупацію. Що ж це робиться? Я пропоную ввести підвищуючі коефіцієнти для вчителів на всіх прифронтових територіях. Прошу розглянути цю можливість.

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Щодо підтримки прифронтових закладів вищої освіти. Сьогодні наші дії спрямовані на три аспекти.

Це підтримка локального вступу. Тобто ми хотіли б сприяти вступу дітей, які закінчили заклади загальної середньої освіти, до університетів у своїх регіонах. На жаль, дійсно ми маємо певну тенденцію відтоку цих дітей. Ця тенденція тривожна. Вона природна, тому що діти, молодь шукають офлайнної освіти, більш безпечних умов для навчання. Але водночас ми маємо прекрасні університети у прифронтових регіонах, які треба зберігати і які дають достатньо якісну освіту навіть онлайн.

Перше. Це регіональний коефіцієнт, який застосовується для програми грантової підтримки контрактного навчання. Ця ініціатива була висловлена ректорами і розглянута освітнім комітетом, підтримана їм та впроваджена. Коефіцієнт 1,5 для локального вступу, фактично грант на навчання, покриватиме у деяких випадках 100 відсотків контрактного навчання в прифронтовому університеті.

Друге. Облаштування укріплень. Це те, на що нам потрібні інвестиції. Тому що все одно практичні заняття, лабораторна робота, практична частина освітньої програми повинні здійснюватися очно і для цього потрібно облаштувати укріплення.

І третє. Це пряма підтримка університетів, врахування регіонального коефіцієнта і збільшення цього регіонального коефіцієнта у формулі фінансування закладів вищої освіти.

Щодо заробітної плати вчителів, це критична проблема. Ми за дорученням Прем'єр-міністра розробляємо рішення щодо застосування підвищуючого коефіцієнта, який діє для певних категорій працівників, що...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрченко Олександр, група «Відновлення України».

ЮРЧЕНКО О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Шановні представники уряду! З нового навчального року в Харкові запрацювало три підземних школи. Зараз у місті таких освітніх просторів уже сім. Ми розуміємо, що безпека дітей – це найголовніше, і ми розуміємо, що ворог нікуди не зникне навіть через десятиріччя, залишається за нашим кордоном і ми повинні бути максимально готовими.

Оксене Васильовичу, ви неодноразово у виступі порушували питання щодо укриттів. Скажіть, будь ласка, скільки зараз укриттів у школах в порівнянні з минулим роком і скільки шкіл залишається без укриттів? Тому що це питання є надважливим і в першу чергу ми повинні думати про безпеку дітей, усвідомлюючи, що війна продовжується і можуть бути нові хвилі в майбутньому.

Дякую.

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Очна освіта залишається пріоритетом для уряду і для Міністерства освіти. Ми прагнемо створити безпечні умови. Ви праві в тому, що ворог нікуди не дінеться. Уряд виділив 11,2 мільярда гривень на облаштування укриттів, з них 5 мільярдів гривень – це дотація, яка була виділена в 2024 році. Зараз будується 77 укриттів у восьми прифронтових регіонах. Додатково субвенція була виділена на облаштування укриттів – 6,2 мільярда гривень. Профінансовано 144 об'єкти: це і будівництво підземних шкіл, ПРУ і облаштування, і ремонт укриттів у 21-й області України. Всього профінансовано 221 об'єкт. Станом на 1 вересня завершено будівництво 33 підземних шкіл. Загальна кількість місць становить 12 335. До кінця року ми введемо в експлуатацію ще 123 об'єкти: 14 об'єктів ми завершимо в жовтні, чотири укриття планується завершити в листопаді і 105 укриттів – у грудні.

На сьогодні ситуація з укриттями наступна: 11 235 шкіл мають укриття різних типів і готові до очного або змішаного освітнього процесу. Це становить 90 відсотків від усіх шкіл мережі. З них власні укриття – 80 відсотків. Кількість шкіл з укриттями зросла на 499, кількість укриттів різних типів зросла на 1065. Це результат роботи громад, донорів, партнерів, уряду, парламенту. Загалом укриттів не мають 645 шкіл. Це та робота, яку ми мусимо проробити для того, щоб забезпечити ці школи укриттями.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход Анна Костянтинівна, група «Партія «За майбутнє». Будь ласка.

СКОРОХОД А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 93, Київська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Тарасу Батенку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарас Іванович Батенко.

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Пане міністре, за всієї поваги до вас, до вашої родини, до ваших вчинків, які були до роботи в міністерстві, скажіть, будь ласка, чи вважаєте ви, що вашої кваліфікації достатньо для того, щоб займати цю посаду? Я маю на увазі вчинок, який ви зробили в 2023 році, коли відмовилися від кандидатської дисертації, бо була підозра в плагіаті. Ви боялися плагіату? Я не думаю, що ви боялися, треба було б, щоб ваша дисертація пройшла. Я не боюся плагіату, його в мене немає. Я захищав свою дисертацію по політичних науках, опозиції. Це перше.

І друге. Ми бачимо, як діти, які поступали у виші, складають національний мультипредметний тест. Я його не склав з сином, який поступив зараз у Києві. Але в мене запитання до вас: чи готовий міністр пройти цей мультипредметний тест і показати власним прикладом, що українські діти готові в стресових ситуаціях війни складати його таким, яким його підготували?

Дякую.

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Я думаю, парламент, коли голосував за мою кандидатуру, вивчав, чи підхожу я на цю посаду чи ні. У будь-якому разі я не тримаюся за свою посаду. Парламенту і уряду визначати, чи маю право я її обіймати чи ні. Я не прагну популярності на цій посаді, я прагну зробити свою справу добросовісно і чесно.

Що стосується мультипредметного тесту. Два роки тому і мій син складав тест в умовах двох тривог, чотири години провівши в укритті. Він склав його на достатньому рівні, щоб вступити в український заклад вищої освіти на ту спеціальність, яку він хотів отримати. Було важко? Так, було важко. Але він готувався і його склав. Наша молодь готується до мультипредметного тесту, навчається в школі, володіє свіжими знаннями під час підготовки. Ви не склали тест, бо ви навряд чи готувалися до нього рік чи два, правильно? Ви прийшли і почали його складати. Якби ви готувалися рік до мультипредметного тесту, якби ви навчалися в школі, якби у вас були свіжі знання, ви б його, я думаю, так само склали. Тест насправді нескладний. І результати, з якими наші діти пройшли тест, підтверджують цей факт. Тобто середній рівень достатньо добрий. Кількість молоді, яка не склала мультипредметний тест, є достатньо низькою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В'ятрович Володимир Михайлович, фракція «Європейська солідарність».

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Ірині Фріз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Фріз.

ФРІЗ І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. У мене буде два запитання.

Перше буде пану Федорову, оскільки Прем'єр-міністра немає. Голова Державної служби фінансового моніторингу України призначається Кабінетом Міністрів і відповідно є підпорядкований йому. Чи не вважаєте ви після гучного розслідування, а скоріш за все він буде фігурантом у справі НАБУ, яка відкрита за розкраданням державних грошей на фортифікації на Полтавщині, відсторонити пана Проніна, для того щоб громадськість мала можливість знати, чи дотичний він до розкрадання, чи все-таки він знову виплутається з цієї ситуації, як він вже робив не один раз?

Друге запитання у мене і до міністра, і до Кабінету Міністрів. Чи знаєте ви про наявність тисячі кол-центрів лише на Дніпропетровщині, до роботи в яких залучається молодь, починаючи від 14 років, а отже формується вже на рівні молоді злочинне...

ГОЛОВУЮЧИЙ. З кого почнемо? Будь ласка, пане Оксене.

ЛІСОВИЙ О.В. Щодо кол-центрів, мені не відома така інформація. Якщо вона вам відома, будь ласка, поділіться нею. Ми вживатимемо відповідних заходів, проводитимемо роз'яснювальну роботу в системі освіти. Спільно з правоохоронними органами, спільно з системою освіти будемо боротися з цим явищем. Це дійсно неприйнятно. Я попрошу вас поділитися інформацією, поінформувати нас детальніше, будемо вживати відповідних заходів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Альбертович.

ФЕДОРОВ М.А., Перший віце-прем'єр-міністр України – міністр цифрової трансформації України. Дякую за ваше запитання. Ця сфера не підпадає в зону моєї координації, але я вважаю, що правоохоронні органи, антикорупційні органи повинні зробити своє розслідування і висновки, після цього уряд повинен приймати своє рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колтунович Олександр Сергійович, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Шановний пане міністре! Державна служба статистики підвела, на жаль, негативну риску щодо вашої діяльності і показала, що середня зарплата в системі освіти лише 16 тисяч 29 гривень. Це третій найгірший показник по країні, тобто третій з кінця, гірше тільки в архівах і бібліотеках.

Кабінет Міністрів нещодавно презентував програмний план дій із 12-ма стратегічними пріоритетами, один із яких, дев'ятий пункт, – це система освіти і науки. Тут зазначається, що в 2025-2026 роках передбачається забезпечити реформування системи оплати праці педагогів і забезпечення безоплатного харчування дітей. Зважаючи на той факт, що на наступному тижні, ймовірно, ми отримаємо проект бюджету на 2026 рік, які прогностичні параметри у вас по оплаті праці педагогічних працівників у цьому і наступному роках? Як ви будете вирівнювати цю негативну ситуацію?

Дякую.

ЛІСОВИЙ О.В. Так, дійсно, це критично для нас, ми маємо цілий ряд наслідків такої ситуації: мало молоді, яка приходить працювати до закладів загальної середньої освіти. Ми маємо ще гіршу ситуацію в позашкільній освіті з оплатою праці позашкільників. Ми вирівнюємо інші ланки освіти за рахунок реформ, які проводяться. Наприклад, реформа дошкільної освіти дозволяє органам місцевого самоврядування встановлювати надбавки, норма тарифної сітки є нижньою планкою. Реформа професійно-технічної освіти, яка передбачає перетворення закладів профтехосвіти в КНП (комунальні неприбуткові товариства), передбачає також лібералізацію фінансової діяльності, в тому числі і зарплатної політики закладів. Тому наш фокус уваги залишається саме на вчителях закладів загальної середньої освіти.

Ми сьогодні, на жаль, в бюджеті не маємо достатніх коштів на виконання статті 61 Закону «Про освіту». Ми маємо встановлену додаткову надбавку за роботу в складних умовах, яка в цьому навчальному році становить 2 тисячі гривень, і відповідно в бюджеті наступного року ці кошти також передбачені. Доплата в 2 тисячі гривень буде збережена. Але ми маємо доручення Президента, Прем'єр-міністра і спільно з Міністерством фінансів зараз опрацьовуємо можливість значно суттєвішого підвищення заробітних плат для педагогічних працівників. Я думаю, що в проекті бюджету, який ви побачите, буде конкретна цифра. Ці переговори ще не завершені, все буде залежати значною мірою від потреб оборони. Сподіваюся, що ми вирішимо це питання в 2026 році за вашої підтримки також.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрчишин, фракція «Голос».

ЮРЧИШИН Я.Р., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Мене моя колега з профільного комітету Наталія Піпа попросила поставити запитання щодо заходів, які уряд планує для того, щоб ті діти, які пройшли НМТ з найвищим балом, залишалися вчитися в Україні, поступали у вищі в Україні. Це наш золотий запас, і дуже прикро, коли ми його втрачаємо. Власне, Наталка зі своїм сином навіть придумала назву для такої програми «Майбутнє України залишити в Україні». Сину вісім років і він вже також про це думає. Що з цього приводу думає уряд?

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Ми розділяємо думку, що діти з високими здібностями, високою мотивацією до навчання є тим національним капіталом, який необхідно зберігати в будь-який спосіб. Ми сьогодні маємо і констатуємо деякі факти (це незначна тенденція, але вона є), коли така молодь обирає навчання за кордоном. Сьогодні рішення цього питання лежить у трьох компонентах, два з яких нами відпрацьовано.

Це компонент вільного вступу до будь-якого закладу освіти за умови повного забезпечення з боку держави – фінансування навчання, гуртожитки і стипендії. Я хочу вас попросити розглянути і підтримати законопроект [№ 10399](#), який буде внесений найближчим часом на друге читання в парламент, що передбачає таку сутність як національна стипендія. Власне, в цьому законопроекті національна стипендія передбачена для молоді, яка отримує високі бали на НМТ, 195 балів і вище, яка здобуває перемоги на міжнародних олімпіадах, проектних конкурсах та інші категорії, які ми відносимо до так званих здібних, талановитих дітей. Це перший компонент.

Другий компонент – це, власне, ідея. Пані Наталія ділилася ідеєю відпрацювання потім у стратегічних галузях. У цьому законопроекті є інструмент відпрацювання, але в системі державного замовлення. Тому ми подивимося, як він спрацює, бо це насправді більш дискусивна позиція.

І третє. Це залучення міжнародної експертизи, міжнародних викладачів до роботи в українських закладах вищої освіти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович, група «Довіра».

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Група «Довіра», Львівщина, прикордоння, Яворівський район. Пане міністре! Нещодавно їду зі Львова до кордону, підвожу жінку. Пані Марія, мама дитини, сказала, що її чоловік воює на сході, а в їхньому селі на Краковеччині хочуть закрити школу, бо там є лише 50 дітей

у школі. Як може бути такою недолугою політика? Вона переживає, щоб її чоловік нічого поганого не зробив через те, що дізнається таку інформацію.

Тому Верховна Рада прийняла постанову про доступність до освіти. Прошу на неї зреагувати, знайти кошти і не закривати малокомплектні школи, в яких в одному класі навчається більше п'яти учнів. Це безпека для дітей.

Дякую.

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Норма про нефінансування шкіл з кількістю учнів 50 дітей не діє. Є норма про нефінансування шкіл з кількістю учнів менше 45 дітей. Вона діє уже з 1 вересня. Це питання розглядалося на засіданні профільного комітету і на даний момент воно є врегульованим.

Дискусивним залишається питання норми, яка має вступити в силу з наступного навчального року. Це норма – 60 учнів. Вона зараз обговорюється зі Світовим банком. Ми враховуємо позицію Верховної Ради, профільного комітету, і зараз уже вступили в переговори щодо приведення цієї норми у відповідність до Закону «Про повну загальну середню освіту». Тому норма – 45 дітей.

Але я хочу зазначити, щоб народні депутати, працюючи в округах, доносили цю інформацію до своїх виборців. Норма – 45 дітей не стосується початкової школи. Це перше.

Друге. Міністерство освіти не закриває школи, органи місцевого самоврядування приймають ці рішення, і якщо вони приймають рішення залишити школу 45 дітей мінус, вони можуть фінансувати цю школу зі свого бюджету.

І третє. Якщо в них немає спроможності фінансувати зі свого бюджету, а демографічна ситуація або відстані між населеним пунктами не дозволяють дітей підвозити до опорної школи, та школа може зберегтися як філія опорної школи, із тим самим колективом, керівником філії – директором школи, які продовжують працювати у філії. Але різні змагання, різні творчі вечори будуть проводитися дітьми в опорній школі, а саме навчання буде продовжуватися у філії. Тому такі рішення нами закладені і вони суттєво пом'якшують цю політику.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Григорович Кириленко, фракція «Батьківщина».

КИРИЛЕНКО І.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний пане міністре! Маємо найтяжчий критичний період у нашій історії, і як важливо плекати, берегти єдність у суспільстві, яка починається із довіри до влади, а тому дуже необхідно уникати всередині держави негативних масових суспільних резонансів, які руйнують єдність і довіру. На жаль, одним із таких болісних резонансів є послідовне, постійне і активне знищення сільської

поселенської мережі. Село – колыска нашої духовності, його знищення починається із закриття школи. Ви народилися на Київщині і вам це повинно боліти, як нікому, Оксене Васильовичу. Зупиніть божевілля із закриттям шкіл у селі. Це 60 учнів і більше з наступного року, ми розуміємо, сотні шкіл, плюс реформа ліцеїв, і в результаті середню освіту в селі отримати буде неможливо. Вона гарантована Конституцією. Станьте лідером у цьому, Оксене Васильовичу!

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Ми повинні дбати про якість освіти і її доступність. Кожен громадянин має право на якісну освіту. Тому нам потрібно знайти рішення, які дозволять забезпечити доступ дітей до якісної освіти.

Я згоден, що початкова школа має бути всюди, де є діти. Вона залишається всюди, де є діти, скільки б їх не було в селі. Базова школа... *(Шум у залі)*. Ні, саме так, початкова школа...

Колеги, якщо є факти, де ми ухиляємося від цього рішення, тоді це питання органів місцевого самоврядування. Сьогодні ця норма не вимагає закриття початкової школи, вона діє тільки на базову і старшу профільну школу. Тому, якщо ви бачите такі факти, що в селі закривається початкова школа, то це вже компетенція органів місцевого самоврядування і їх рішення. Ми готові обговорювати з вами конкретний факт, пояснювати, працювати з органами місцевого самоврядування.

Норма – 45 дітей, яка передбачена, в тому числі в індикаторах Світового банку, з якого фінансується і освітня субвенція, і більшість інфраструктурних проектів передбачає 45 дітей лише для базової і старшої профільної школи, але може зберігатися філія. При цьому ми розуміємо, що школи і населені пункти, які віддалені, повинні бути забезпечені автобусами. У рішенні уряду щодо додаткових пів мільярда гривень закладена можливість надання автобусів саме для цих громад, які сьогодні закривають базову школу, для того щоб вони підвозили своїх дітей до опорних закладів загальної середньої освіти, де буде більша спільнота, де буде більше ресурсів, де буде краще комплектування вчителями, де будуть відповідне обладнання, де будуть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас ще 7 хвилин. Запишіться на друге коло, будь ласка, від фракцій і груп. Шість хвилин.

Анна Костянтинівна Скороход, група «Партія «За майбутнє».

СКОРОХОД А.К. Пане Оксене, у нас конкретне запитання: чи готові ви особисто під камерами пройти мультимедійний тест? І тоді нам всім буде зрозуміло, наскільки він легкий чи нелегкий. При цьому можна до нього підготуватися.

Скажіть, наскільки в Україні знизилася кількість першачків і за рахунок кого буде забезпечене харчування для учнів?

І ще в мене питання до МВС. До мене надходить величезна кількість звернень з Дніпропетровської області, що ТОВ «КСГ «Дніпро», де кінцевим бенефіціаром є Сергій Касьянов, вчиняє рейдерство і шахрайство, захоплюючи чужі поля і збираючи чужий урожай.

Я сьогодні надішлю депутатські звернення, які прошу взяти на особистий контроль.

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Я, чесно кажучи, із задоволенням зараз би готувався до мультипредметного тесту і здавав би його. Але насправді такі думки у мене є і я обов'язково це зроблю. Єдине, що дійсно треба буде освіжити в пам'яті шкільну програму і підготуватися до такого тесту, тому що я знаю, що мої колеги депутати з освітнього комітету систематично це роблять, здають мультипредметний тест, здають ЄВІ, ЄФВВ. Це хороша практика. Тому думаю, що підготувавшись, я також пройду ці тести. Це важливо просто розуміти. У мене син два роки тому готувався і я трохи заглиблювався в те, як він складений. У цілому це нормальна система відбору дітей, тому я вважаю, що... Результати того, як учні складають тест, підтверджують, що в ньому немає нічого надзвичайно складного.

Друга частина вашого запитання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щодо першачків.

ЛІСОВИЙ О.В. Шановні колеги, ми опублікуємо точні дані з системи АІКОМ 15-20 вересня. Тоді ви отримаєте точні дані. Сьогодні ми володіємо оперативними даними – це понад 250 тисяч першачків. Але точні дані в системі АІКОМ завжди вносяться до 15 вересня, тому що ці дані, які ми маємо, на кінець серпня і відповідно вони ще будуть скориговані в більший бік.

За прогнозом Інституту освітньої аналітики ми мусимо мати 291 тисячу першачків за виключенням міграції. Тому 15 вересня опублікуємо точні цифри, зможете ознайомитися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрчишин, фракція «Голос».

Аграрне питання. Прокоментує представник Міністерства внутрішніх справ?

ЮРЧИШИН Я.Р. Прошу передати слово Железняку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Железняк Ярослав Іванович.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги, що у нас відбувається? Я не пам'ятаю, щоб ми

вносили зміни до Регламенту і робили з «години запитань до Уряду» годину запитань до заступників і директорів департаментів. А де наш уряд? Подивіться, у нас є один Перший віце-прем'єр-міністр Федоров (я не Єрмак, у мене до нього запитань немає) і чотири міністри, один з яких на трибуні. Все, більше нікого немає. А де всі?

У моєї колеги Соломії є запитання щодо Буджацького степу. Немає міністра, щоб його поставити.

У мене є запитання до Кулеби. Що у нього позавчора цілий день робив Пронін? Що у нас буде з історією по фортифікаціях? Мені кому його ставити?

Шановний уряде, у вас вкрали з-під носа 200 мільйонів гривень з фортифікацій. Ваш підлеглий зараз очолює Державну службу фінансового моніторингу України. Коли він буде звільнений? Хто може дати відповідь на це запитання?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Інформую вас, Ярославе Івановичу Железняк, що у нас шість міністрів присутні особисто, решту міністерств представляють... *(Шум у залі)*. Можна, я буду завершувати свою думку, а ви не будете порушувати Регламент викриками у залі, будь ласка.

Шість міністрів присутні особисто, решта – у відрядженні. Жодного директора департаменту, звичайно, не може бути в цій ложі, тільки заступники міністрів. Тому прошу цим також не маніпулювати. Є перші заступники деяких міністерств *(Шум у залі)*.

Особисто присутній Перший віце-прем'єр-міністр України – міністр цифрової трансформації Федоров Михайло Альбертович.

Особисто присутній міністр молоді та спорту Бідний Матвій Вікторович. Матвію Вікторовичу, можете встати? Артур Володимирович вас не бачить. Будь ласка.

Особисто присутній Денис Анатолійович Шмигаль, міністр оборони. Думаю, тут сумнівів немає, що це він.

Особисто на трибуні вже пів години присутній міністр освіти і науки Оксен Васильович Лісовий.

Особисто присутній Герман Валерійович Галущенко. Хто забув, як він виглядає, ось він. Тому, колеги... *(Шум у залі)*.

П'ять міністрів, Артур Володимировичу. П'ять. Давайте рахувати: один – Федоров, два – Шмигаль, три – Галущенко, чотири – Бідний, п'ять – Лісовий. П'ять, точно? Освіта пройшла, арифметику знаємо. П'ять – це п'ять. Слава Богу, є якісь стабільні речі в житті. Так, п'ять – це досі п'ять.

Колеги, у нас ще є запитання. Ярославе Івановичу, хоч у нас освітня тема, але ж це не брейн-ринг, коли капітан команди має визначити, хто відповідає. Так як ви не визначили, хто відповідає, тому мені важко сказати, хто зараз буде відповідати на це запитання.

Сухов, група «Довіра». Давайте ви поставите запитання, тому що ми ваш час забрали.

СУХОВ О.С., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 107, Луганська область, самовисуванець). Дякую. Прошу передати слово Ларисі Білозір.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лариса Миколаївна Білозір.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Шановний пане міністре! Сьогодні вчителі тримають українську освіту на своїх плечах, на своєму ентузіазмі в період війни, і насправді у них принизливо низькі зарплати. Чи збирається уряд з цим щось робити? Нещодавно міністерство прозвітувало, що рекордна кількість грошей пішли на освіту – майже 45 мільярдів гривень. У 2024 році ми маємо лише 10 підземних укриттів і в 2023 році – 193 укриття, більшість з яких є найпростіші. Це всього 1,8 відсотка від усіх укриттів, про які ви так хвалебно розказували. Чи збирається уряд з цим щось робити? Чи планується підвищення зарплат нашим вчителям?

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Щодо укриттів, я називав ці цифри, не буду їх повторювати. Я вам скажу так, що перш за все були побудовані укриття, які можна було спорудити найшвидше і найдешевше. Це були найпростіші укриття в підвалах закладів освіти, в будівлях і спорудах поруч із закладами освіти, в доступності 500 метрів від закладів освіти. Такі укриття в більшій частині наших закладів освіти. Чи є вони всі у належному стані? Ми свідомі того, що в них необхідно інвестувати кошти для того, щоб приводити їх у належний стан для того, щоб у них можна було продовжувати навчальний процес, не перериваючи його.

Але сьогодні найгірша ситуація в прифронтових регіонах. Там найбільше дітей залишається в офлайн. Саме там найдорожчі і найскладніші інфраструктурні рішення. Сьогодні укриття в прифронтових регіонах і прикордонних регіонах (Чернігівська, Сумська, Харківська, Запорізька, Дніпропетровська, Херсонська, Миколаївська, Одеська області) будуються інтенсивно. Я із задоволенням запрошуюватиму народних депутатів на відкриття цих підземних закладів освіти, тому що це не зовсім укриття, це заклади освіти під землею, для того, щоб ви побачили і якість, і можливості дітей для навчання там, і побачили їх кількість. Щойно ми відкрили ще два укриття в Херсонській області, в Кривому Розі, власне, на 1 вересня. Ця робота ведеться інтенсивно, це складні тривалі інфраструктурні об'єкти.

Щодо зарплати, я вже озвучував, уряд працює над тим, щоб у 2026 році цю ситуацію змінити більш суттєво.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Переходимо до запитань з визначеної теми до членів уряду від народних депутатів. Прошу записатися на запитання.

Железняк – з процедури. Зупиніть запис. Так, я обіцяв з процедури. Будь ласка.

Запис є? Добре. З процедури – Железняк (*Шум у залі*).

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Пане головуючий, я вибачаюся, моє запитання перетворилося в намагання з'ясувати, скільки у нас членів уряду в залі, що дуже цікаво і навіть трохи дивно, але точно не по темі.

Я запитав, що буде уряд робити своїм підлеглим, які зараз підозрюються в розкраданні 200 мільйонів гривень на фортифікаціях? Я так зрозумів, що мені треба визначити, хто відповідатиме. Я половину з цих людей не знаю, давайте третій з краю в другому ряді дасть відповідь або передасть слово.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Це не запитання, тому... І це не з процедури, до речі, Ярославе Івановичу.

Крейденко, фракція «Слуга народу». Будь ласка, ваше запитання.

КРЕЙДЕНКО В.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Доброго ранку! Я передаю слово Стріхарському.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стріхарський.

СТРІХАРСЬКИЙ А.П., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 196, Черкаська область, політична партія «Слуга народу»).* У мене запитання до заступника міністра Марчак Дарії Миколаївни щодо екологічної ситуації. У липні цього року через неконтрольований скид води на Осницькому водосховищі було затоплено частину села Томашгород Рівненської області. Річка Льва вийшла з берегів, що призвело до знищення сільськогосподарських угідь та завдання шкоди екосистемі. Відбулася спільна виїзна нарада, міністерство відреагувало швидко, щоб зафіксувати проблему та сформувані дорожню карту дій для цього вирішення. І за це вам велике дякую. Але дії за цим планом потребують наявного фінансування. Прошу передбачити фінансування за бюджетними програмами для вирішення даних та подібних ситуацій.

Також важливим питанням є річка Рось, яка є основною водною аортою чотирьох областей України і найбільш зарегульованою річкою. Вже три роки я є співголовою міжвідомчої робочої групи з розроблення плану дій щодо

відновлення річки Рось. План затверджений, за низкою виїзних нарад визначено проблематику, але залишаються ключові питання, що потребують практичної реалізації.

У мене запитання щодо подовження діяльності робочої групи та фінансування річки Льва. Будь ласка.

МАРЧАК Д.М., заступник міністра економіки, довкілля та сільського господарства України. Добрий день, шановні колеги! Щодо першого питання. Ми подамо відповідний запит у бюджетний запит на 2026 рік, але це питання Міністерства фінансів, загальної політики і наявності фінансового ресурсу, чи ми зможемо це профінансувати. В будь-якому випадку, якщо не зможемо з державного бюджету, будемо шукати кошти наших партнерів-донорів.

Щодо річки Рось. Давайте ми зараз зв'яжемося щодо продовження діяльності робочої групи для вирішення цього питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В'ятрович, фракція «Європейська солідарність».

В'ЯТРОВИЧ В.М. Прошу передати слово Герасимову Артуру.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). В Україні діє принцип безперервності влади, тому зараз, шановні колеги, повідомляю вам, що обов'язки Прем'єр-міністра в цій ложі виконує Перший віце-прем'єр-міністр Михайло Альбертович Федоров, тому мої обидва запитання до нього.

Під час прем'єрства Дениса Шмигала на «годині запитань до Уряду» майже весь уряд був завжди присутній. Під час пані Юлії ми бачимо, що взагалі уряд «забив» на Верховну Раду. Це її політика, її ставлення до Верховної Ради чи це вказівки з Офісу Президента? Це перше запитання.

І друге. Пан Пронін, за інформацією журналістів, підозрюється в прямій участі в розкраданні 200 мільйонів гривень на фортифікаціях. Як ми знаємо, він вміє фальсифікувати документи. Ми про це дізналися з повідомлень журналістів, що він може впливати на свідків, гасає в Офіс Президента, ходить по міністерствах. Коли він буде відсторонений від...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Альбертович.

ФЕДОРОВ М.А. Дякую за ваше запитання. Хочу сказати, що сьогодні відбувається важлива подія для громад і регіонів за головуванням Президента, тому частина уряду знаходиться на цій події. Якщо порівнювати навіть з попередньою «годиною запитань до Уряду», були присутні, напевно, 70-90 відсотків складу всього уряду. Це просто сьогодні збіг по датах. Тому я впевнений, що уряд на наступній «годині запитань до Уряду» буде

представлений більше і зможе відповісти на всі запитання, які сьогодні ставляться. Це просто збіг по датах і немає іншої причини.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). У мене два запитання до міністра Лісового.

Перше. Шановний пане міністре, ви з трибуни говорили про запровадження механізмів прозорості, про виділення коштів на вищі навчальні заклади. У міністерстві досі є такі процеси, як виділення коштів або оренда нерухомості, вони не зовсім прозорі і відбуваються в ручному режимі. Коли ми можемо перейти до прозорих механізмів?

І друге. Ви знаєте, що в нас великий спад щодо інженерних спеціальностей, які необхідні нам у процесі відновлення економіки та інфраструктури, а питання стипендіального спеціального забезпечення вирішується постановою Кабінету Міністрів. Чи подасте ініціативу про спеціальне стипендіальне забезпечення інженерних спеціальностей?

Дякую.

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую вам. Коли ми говоримо про прозорі механізми розподілу ресурсів у вищій освіті, то передусім ідеться про кошти, про державне замовлення, про місця в магістратуру, в аспірантуру, на бакалаврат. Відповідно для цього ми застосовуємо формульний розподіл. Ми розробили формулу, яка є відкритим інструментом. Ректори закладів освіти розуміють, які коефіцієнти, критерії, фактори впливають на їх фінансування. Насамперед це фактори успішності діяльності закладів вищої освіти. Тому це найважливіший інструмент. Тобто як державні ресурси розподіляються між університетами, за якими принципами. Ці принципи на столі, їх всі розуміють. Ми усунули кабінетний метод розподілу ресурсів для того, щоб домовитися з кимось із чиновників Міністерства освіти і науки. Ми поклали на стіл формулу і дискутуємо щодо її критеріїв, вагомості та інших складників з ректорами, спільнотою вишів, щоб справедливо і виважено розподілити державний ресурс.

Що стосується майна закладів вищої освіти, це є проблемним питанням, але в будь-якому разі воно оперується і обслуговується передача його в оренду через Фонд державного майна. Хоча, на жаль, у вищій освіті є кілька схем зловживання з майном, зокрема інвестиційні договори, прихована оренда землі аграрних закладів освіти, і ми з цим системно боремося.

Що стосується другого запитання щодо низького попиту на інженерні і природничі спеціальності. Згоден з вами, але проблема не в ширині входу

в систему вищої освіти, а в звуженні виходу зі школи, тобто проблема в школі. Наше завдання сьогодні – закохати в природничі спеціальності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Михайло Ананченко, фракція «Слуга народу».

АНАНЧЕНКО М.О., *член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Сумська область, співголова міжфракційного депутатського об'єднання «Прифронтові регіони». Шановні колеги! Шановні представники уряду! Шановний Оксене Васильовичу! На засіданні уряду 13 серпня було прийнято перший комплексний пакет підтримки прифронтових територій, у якому суттєво збільшується заробітна плата вчителів. Скажіть, чи планує міністерство додаткові ініціативи до другого пакету підтримки прифронтових територій? Це перше запитання.

І друге. Чи планує міністерство програми локального вступу? Чи вважаєте ви їх дієвими і чи підтримаєте ви відкладення ЗНО на цих територіях?

ЛІСОВИЙ О.В. Скажу відразу, що відкладення ЗНО не підтримую, інструменти коефіцієнту грантової підтримки для локального вступу вважаю дієвими. З комітетом, ректорами опрацювали цю ініціативу. Вступ і розподіл грантів покаже, який ефект це дало нашим університетам.

Щодо додаткового фінансування. Є такий регіональний коефіцієнт у тій самій формулі. Я вважаю, що він повинен бути більшим, тому що сьогодні коефіцієнт 1,2 недостатній для того, щоб витягнути наші дуже сильні університети. У них закінчилися всі ресурси, у них вичерпалися спецфонди, до них не їдуть іноземні студенти, вони майже не заробляють. Найпотужніший платник податків, такий як Сумський державний університет, сьогодні, на жаль, суттєво втрачає і студентів, і свій запас міцності. Тому ми повинні там збільшувати регіональний коефіцієнт. Цей інструмент буде працювати.

Ще один інструмент, який ми зараз обговорюємо і вже розробили відповідний проект постанови, це так званий нульовий курс. Це вступ без НМТ на нульовий курс, який дозволить забрати дітей, які не здали НМТ з різних причин, через освітні втрати, через те, що навчалися за кордоном, з якихось інших причин, на нульовий курс, провчити їх рік. Причому забрати їх, як доручив Президент, не лише під час вступної кампанії, але й організувати іншу вступну кампанію, наприклад зимовий вступ, весняний вступ, але потім після навчання на нульовому курсі вивести дітей на НМТ для того, щоб не порушувати цей справедливий розподіл державних ресурсів. Такий інструмент може бути дієвим. Сьогодні ректорська спільнота цю ідею підтримує, я думаю, ми заберемо дуже багато дітей, у тому числі дітей із-за кордону і це допоможе...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Галина Олегівна Михайлюк, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

МИХАЙЛЮК Г.О., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Прошу передати слово народному депутату Олексію Мовчану.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Мовчан.

МОВЧАН О.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 150, Полтавська область, політична партія «Слуга народу»).* Дякую. Пане міністре, я представляю економічний комітет Верховної Ради і моє запитання стосується управління активами, щодо яких Міністерство освіти і науки виступає органом управління. Ваше відомство є найбільшим власником державної нерухомості в країні. Близько 30 відсотків всієї державної нерухомості під Міністерством освіти і науки. За зверненнями, які ми надсилали вам, ми порахували, що ви не здаєте в оренду і не використовуєте для освітнього процесу близько 3,5 мільйонів квадратних метрів нерухомості. Якщо порахувати ці активи в цінах *Prozorro*. Продажі, це було б 100 мільйонів доларів. Тобто якщо уряду потрібні гроші, то воно якби зависло в активах Міністерства освіти і науки. Плюс ви витрачаєте кошти на їх утримання і збереження. Скажіть, будь ласка, коли ви наведете порядок з активами вашого...

ЛІСОВИЙ О.В. Так, дійсно, Міністерство освіти і науки є найбільшим власником нерухомості, одним із найбільших власників земель. Так, я згоден з тим, що їх можна використовувати значно ефективніше. На жаль, свобода оперування цими ресурсами сьогодні суттєво обмежена. Зокрема, якщо ми говоримо про можливість продажу нерухомості, яка належить до сфери управління Міністерства освіти і науки, зокрема її балансоутримувачем є заклади вищої, професійно-технічної, фахової передвищої освіти, то ця нерухомість захищена положенням Закону «Про освіту». Будь-яке майно закладів освіти не може бути відчужене, репрофільоване ні для якої іншої мети, окрім освіти.

Навіть сьогодні у нас виникає проблема, коли ми є тією мережею, яка першою підставляє плече для внутрішньо переміщених осіб, ми розселяємо людей у наших гуртожитках. Наші університети несуть видатки щодо утримання цих приміщень. Ми з задоволенням передали б ці об'єкти, які не будуть експлуатуватися, на баланси органів місцевого самоврядування, але ми зараз обмежені саме законами. Знову-таки є ще позиція про статус національного, яка теж не дозволяє нам відчужувати майно.

Тому, я думаю, це питання назріло, його треба вирішувати. Спільно з депутатами, освітнім комітетом давайте проведемо цю дискусію, бо є ризики зловживань. Тому тут палка з двома кінцями, треба добре подумати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мазурашу Георгій Георгійович.

МАЗУРАШУ Г.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (одномандатний виборчий округ № 203, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Антону Яценку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Антон Яценко. Будь ласка.

ЯЦЕНКО А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 200, Черкаська область, самовисуванець). У мене два запитання.

Перше до міністра фінансів щодо індексації виплат військовим. Це доручення було ще за Прем'єр-міністра Шмигала, але віз і нині там.

Друге запитання до міністра освіти і науки. Ви знаєте, що в місті Умань об'єднали два виші – університет садівництва і педагогічний університет. Абсолютно нелогічне об'єднання. Зараз там масово звільняють докторів наук, кандидатів наук, викладачів. Це все для того, щоб зробити корупційну схему під бізнесмена Андрія Дикуну, який хоче заволодіти через схеми, про які ви зараз розповідали, цими закладами.

Прошу вас скасувати це рішення і дати чітку відповідь, навіщо ми його взагалі приймали. Принаймні заступник міністра звільнений, який це лобіював.

Дякую (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане міністре.

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Якщо йдеться про корупційну схему, я зовсім не лояльний до таких проявів. Якщо ви маєте такі факти, і ми з вами про це говорили, інформуйте і Міністерство освіти і науки, і правоохоронні органи щодо наявності таких ризиків. Дайте мені факти, і ми будемо працювати з цими фактами.

Що стосується рішення, яке приймається Кабінетом Міністрів, ми діємо в межах своїх повноважень. Ми розуміємо, що сьогодні в Україні, як і в багатьох пострадянських країнах, надзвичайно роздута мережа закладів вищої освіти. Ми зараз поступово, виважено, виходячи з демографічних показників кожного регіону і кожного міста, виходячи з тенденцій щодо вступу локального і вступу національного, а також вступу за кордон, приймаємо непрості рішення щодо

об'єднання, приєднання університетів. У перспективі це нам дасть більше ресурсів у заклади вищої освіти.

Ми в будь-якому разі, хто б не був міністром чи заступником, будемо змушені приймати ці рішення. Ми їх приймемо або своєчасно, або на випередження, або життя заставить нас через деградацію закладів освіти, які все менше і менше набирають студентів, які все більше і більше розширюють спектр спеціальностей, які не потрібні на ринку, просто заради того, щоб вижити. Тому ми як Міністерство освіти і науки, як відповідальні громадяни повинні розуміти, що в цьому є необхідність. Країни, які не пішли цим шляхом, сьогодні мають кризу у вищій освіті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щодо індексації пан Роман Єрмоличев.

ЄРМОЛИЧЕВ Р.В., *перший заступник міністра фінансів України.* Дуже дякую за запитання. Шановні народні депутати, ви, як ніхто, знаєте, що сектор безпеки і оборони – це пріоритет для країни і фінансове забезпечення – це пріоритет для уряду. Нещодавно були прийняті зміни до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік», де збільшено витрати на сектор безпеки – 412 мільярдів гривень. Якщо буде додаткова потреба до кінця року, звісно, ми будемо вирішувати питання з додатковим фінансуванням.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ніна Петрівна Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНИНА Н.П., *член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Прошу передати слово Герасимову Артуру Володимировичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артур Володимирович Герасимов.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Михайле Альбертовичу! Голова Державної служби фінансового моніторингу Філіп Пронін, за даними журналістів, на пряму причетний до корупції і крадіжки 200 мільйонів гривень на фортифікаціях, вміє фальсифікувати документи, може впливати на свідків. За даними журналістів, він відвідує в ці дні Офіс Президента, деякі міністерства і відомства. І питання дуже прості. Чому уряд України покриває злочинця? Коли Філіп Пронін буде відсторонений від посади?

Дякую за чесну відповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ФЕДОРОВ М.А. Дякую. Я вже відповідав сьогодні на це запитання. Я дуже поважаю і роботу незалежних медіа, і народних депутатів, які розслідують корупцію в нашій країні. Але сказати можу тільки те, що зараз задача правоохоронної системи, антикорупційних органів – перевірити цю інформацію і вже оприлюднити результати цієї роботи, на основі яких будуть прийматися рішення. Але ще раз повторюю, що цей орган влади не підпорядковується нашому міністерству і особисто мені, тому в цьому випадку...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 184, Херсонська область, самовисуванець). Прошу передати слово Юлії Овчинниковій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Овчинникова.

ОВЧИННИКОВА Ю.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Через поважну відсутність Олексія Дмитровича, у мене запитання до Михайла Альбертовича. Воно стосується безперервної роботи екологічної цифрової інфраструктури. У зв'язку із тим, що ліквідовано, на жаль, профільне міністерство, виникла велика проблема з тим, що з травня не оновлюється інформація щодо екологічної ситуації: стан вод, якість повітря, радіаційний фон. Це перше.

Друге. Закриті модулі ЕкоЗагрози. Це питання екологічної безпеки. Громадяни мають вносити інформацію про можливі екологічні злочини проти нашої держави.

Третє. Це виконання наших євроінтеграційних зобов'язань. Я отримую численні звернення. Прошу взяти на особистий контроль і хоча б мати розуміння, коли запрацює система і будуть доступ до правосуддя і до екологічної інформації відповідно до наших міжнародних зобов'язань.

Дякую.

ФЕДОРОВ М.А. Дякую. Якщо можна, я передам слово профільній заступниці міністра економіки Дарії Миколаївні. Але для себе питання зафіксував і окремо в ньому розберуся.

МАРЧАК Д.М. Добрий день, шановні колеги! Щодо питання платформи ЕкоСистема. Справді, у нас була затримка, пов'язана з переданням цієї системи

у зв'язку з об'єднанням міністерств, але ми вже перезапустили і ця система почала працювати і дозволи всі почали видаватися. Тому тут не має бути проблем.

Щодо самої платформи ЕкоЗагроза. Справді, у нас є певні проблемні питання, пов'язані з тим, що у нас немає технічної підтримки компанії-розробника і відсутнє фінансування на оплату робіт. Ми зараз проводимо переговори з донором для того, щоб перезапустити цю систему. Ми сподіваємося, що найближчими днями ця проблема буде розв'язана.

Щодо питань євроінтеграції. Ми провели переговори в рамках скринінгу, зараз чекаємо позицію Європейської комісії за результатами проведеного скринінгу щодо екологічного напрямку і будемо готувати переговорну позицію від уряду щодо екологічних розділів. Тому ми будемо дуже раді взаємодії у цій частині. Ми знаємо перелік проблемних питань щодо євроінтеграції, будемо раді взаємодії у цій частині.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Приходько, група «Довіра».

ПРИХОДЬКО Б.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 210, Чернігівська область, самовисуванець).* Прошу передати слово Вельможному Сергію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Вельможний.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець).* Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановний пане міністре! Майже рік тому був ухвалений закон про проведення інвентаризації майна, яке може бути використане для проживання переселенців. На балансі освітніх закладів найбільша кількість приміщень, придатних для проживання людей. При цьому я взагалі не бачу прикладів передачі житла для тимчасового розміщення переселенців у рамках всеукраїнської інвентаризації.

Наближається важка зима. Деякі люди вже 11 років тому втратили власні будинки, але їм і досі ніде жити. Наші громадяни залишаються на вулиці. Скажіть, чи проводиться інвентаризація освітніх приміщень, які можуть бути використані для проживання переселенців? Яка кількість будівель уже була передана для проживання людей? Скільки переселенців змогли отримати житло?

Дякую за повну відповідь.

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. У мене немає наразі повної відповіді, немає статистики, скільки саме переселенців розміщені сьогодні в гуртожитках системи освіти, а це і гуртожитки профтехосвіти, гуртожитки фахової передвищої освіти, це і заклади комунального підпорядкування, і державного підпорядкування, університети зокрема. Але я хочу сказати, що фактично у кожному прифронтовому університеті, у кожному університеті Харківщини, Запоріжжя, Миколаївщини, Одеси, Черкащини, Кіровоградщини, Дніпропетровщини, один або кілька гуртожитків, один або кілька поверхів надані переселенцям. В Ужгороді мій син живе в гуртожитку на одному поверсі з переселенцями (частина – ВПО, частина – студенти). Тому ми активно надаємо приміщення для ВПО.

Нещодавно до мене звернувся голова Донецької ОВА. Знову чергова хвиля відселення, знову 30 об'єктів ми їм надали, зібрали в університетах і надали їм для розміщення людей, які потребують сьогодні такого рішення. Але ще раз повторюю, Закон «Про освіту» не дозволяє сьогодні відчужувати майно. Здебільшого ці гуртожитки залишаються в незадовільному стані. Фінансувати їх коштами університетів, фінансувати ремонти ми не можемо.

Я вам наведу приклад. Тільки Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна витрачає 8 мільйонів гривень власних коштів на утримання гуртожитків, в яких проживають ВПО. Я вважаю, що ця проблема потребує системного рішення, і в контексті ініціативи щодо вирішення більш раціонального використання майнових ресурсів освіти ми можемо говорити про це з Комітетом з питань освіти, науки та інновацій. Ми готові передавати деякі об'єкти, які вже не будуть використовуватися для цілей освіти. Готові передавати, треба законодавчо це врегулювати. Сьогодні там де-факто проживають люди...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Віталійович Кальченко.

КАЛЬЧЕНКО С.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово депутату Антону Швачку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Антон Швачко.

ШВАЧКО А.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Хочу поставити запитання Михайлу Альбертовичу.

Підкажіть, будь ласка, враховуючи ваш досвід у створенні додатку «Дія», додатку «Мрія», які задачі ви ставите перед собою та своєю командою на 2025 рік? І як ви плануєте розвивати освіту в Україні? Це перше запитання.

Друге. Чи планується розширення експериментального проекту щодо надання державних грантів на навчання? Це до пана Оксена Лісового.

І третє. Враховуючи те, яка важка ситуація на Сумщині (це прикордонний регіон), діти мають навчатися офлайн. А враховуючи недостатню кількість укриттів у школах або поруч з ними, цей процес дуже обтяжений. Що ви робите як міністерство для розв'язання цієї проблематики?

Дякую.

ЛІСОВИЙ О.В. Дякую. Ми ще вирішуємо питання з обсягом фінансування, попередньо просимо 5 мільярдів гривень у бюджеті на 2026 рік на облаштування безпечних умов. Сумщина входить до пріоритетних регіонів. Там зараз споруджуються об'єкти, що приведе до збільшення кількості учнів, які будуть навчатися офлайн. У наступному році продовжимо цю роботу. Дуже важливо, щоб органи місцевого самоврядування виготовляли проектно-кошторисну документацію, тому що без неї не можуть бути профінансовані відповідні інфраструктурні об'єкти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Альбертович.

ФЕДОРОВ М.А. Якщо ми говоримо про цифрові продукти у сфері освіти, то ми зараз якраз сфокусовані на розвитку продукту «Мрія». Для народних депутатів хотів би підкреслити, що основна функція і ціль цього проекту – це збирати якісні дані про систему освіти, тому що зараз від швидкості трансформації системи освіти залежить дуже багато, і взагалі розвиток людського капіталу. Тому паралельно ми працюємо над таким проектом, вже є протокольне рішення Кабміну, це дашборд країни. Ми хочемо у дуже оперативний термін запустити інформаційну систему, яка буде в режимі реального часу аналізувати адміністративні дані і розуміти певні тенденції, аналізувати ризики для тієї чи іншої системи. Скільки шкіл не відкрилося, з яких причин, в яких школах не запустилося харчування, з яких причин. Тобто напрямами формування політики будь-якого міністерства (сьогодні говоримо про Міністерство освіти і науки), ця система дозволить приймати якісні управлінські рішення.

Дякую.

ЛІСОВИЙ О.В. Щодо грантів на навчання. Сподіваюся, що проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам» (№ 10399) найближчим часом буде внесений на розгляд у другому читанні. Він передбачає узаконення того експериментального проекту щодо грантів на навчання, більше того, там є чотири категорії. Державне замовлення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход. Так не може бути, вибачте.
Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Фракція «Батьківщина». Пане міністре, ви не можете не знати про трагічну ситуацію, яка склалася в місті Києві з укриттями в закладах освіти (я маю на увазі, в школах). До мене звертаються батьки, які вже починають збирати гроші на будівництво укриттів у школі. Самі знаходять благодійні фонди, скидаються і розв'язують цю проблему. А знаєте чому? Тому що в Шевченківському районі міста Києва колишній т.в.о. голови району, призначений Президентом, вкрав 90 мільйонів гривень на укриттях у школах. Сьогодні намагаються повісити це на управління освіти.

Що ви будете робити як міністерство і яку займати політичну позицію, щоб зупинити тиск на освітян у столиці і розв'язати проблему з укриттями в школах столиці? Якщо ми в столиці не можемо забезпечити безперервне...

ЛІСОВИЙ О.В. Як я вже казав, на сьогодні в умовах обмежених ресурсів наш пріоритет там, де найнебезпечніше. Київ, звичайно, як і вся Україна, підпадає під терористичні атаки, але він є найбільш спроможною громадою України (*Шум у залі*).

Колеги, я відповім. У будь-якому разі сьогодні навіть прифронтові громади виділяють співфінансування, ми даємо державну субвенцію на дорогі інфраструктурні проекти. В Києві в більшості випадків є можливості досить невеликими коштами облаштовувати укриття (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Людмилу...

ЛІСОВИЙ О.В. Якщо вкрали, зверніться до правоохоронних органів, не до Міністерства освіти і науки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще одне запитання.

Сергій Владиславович Соболев. Будь ласка.

СОБОЛЕВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний пане міністре! Принаймні 90 відсотків запитань були щодо загрози закриття малих шкіл у сільській місцевості. Я по-іншому сформулюю це запитання.

Скажіть, будь ласка, скільки шкіл у сільській місцевості буде закрито за вашими підрахунками, і назвіть п'ять ключових областей, де це відбудеться?

Ми чудово розуміємо, що не 100 відсотків, але значна кількість людей буде повертатися в Україну з дітьми. Ми розуміємо, що потім закриті школи відкрити буде неможливо. Це повинна бути ключова теза на ваших переговорах з тими, хто спонсорує цей процес. Інакше це шлях в нікуди. Закриваючи школи,

ми закриваємо шлях нашим громадянам з дітьми до повернення назад в Україну. Це ж зрозуміло.

Дякую.

ЛІСОВИЙ О.В. Отже, з 1 вересня діятиме норма щодо нефінансування з коштів освітньої субвенції закладів освіти, в яких є менше 45 дітей. Але за умови, що це заклади освіти навчають учнів 5-11 класів, за умови, що громада не хоче зберігати школу, не хоче її фінансувати, і за умови, що громада, якщо хоче зберігати школу і має для цього обґрунтовані підстави, не зробила своє домашнє завдання, тобто не утворила філію з цієї школи. За нашими підрахунками, це близько 600 шкіл. Ми 15 вересня матимемо точні дані і повідомимо їх вам після... *(Шум у залі)* Не готовий назвати, зараз п'ять ключових областей. Коли матимемо коректну статистику, повідомимо її народним депутатам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, «година запитань до Уряду» завершена. Дякуємо членам Кабінету Міністрів України за надані відповіді та участь у пленарному засіданні.

Не розходьтєся, у нас ще є кілька питань порядку денного. Переходимо до їх розгляду.

Отже, колеги, вчора на засіданні Погоджувальної ради було вирішено об'єднати обговорення та розглянути за скороченою процедурою проекти постанов: [№ 13439-3-П](#), [№ 13439-3-П1](#), [№ 13439-3-П2](#), [№ 13439-3-П3](#). Тому переходимо до обговорення цих питань.

Шановні колеги, нагадую, що скорочене об'єднане обговорення проводиться таким чином: спочатку виступають ініціатори кожного із проектів постанов – Фріз Ірина Василівна, Іванна Орестівна Климпуш-Цинцадзе, Ірина Володимирівна Геращенко або хтось із інших ініціаторів, Софія Романівна Федина або хтось з інших ініціаторів. Далі ми слухаємо коротку співдоповідь голови профільного комітету, потім обговорюємо за процедурою: два – за, два – проти, голосуємо чотири рази.

Тому приступаємо до обговорення проекту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 20 серпня 2025 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань, № 13439-3 від 14.07.2025 року» (№ 13439-3-П).

Від авторів запрошується Ірина Василівна Фріз. Будь ласка.

ФРІЗ І.В. Шановні колеги, які залишилися в залі, насправді зараз буде відбуватися ритуальна процедура провалення проектів блокуючих постанов проти ухваленого закону в цій залі. Як мінімум, дві статті Регламенту було порушено під час обговорення законопроекту щодо перенаправлення коштів з державного бюджету. Під гучною назвою – на зміцнення фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони – було спрямовано 40 мільярдів гривень, але жодної копійки на сектор безпеки і оборони.

Як член Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки я хотіла б довести і шановним громадянам України, і присутнім в залі народним депутатам, що лише на цей рік не вистачає сотні мільярдів фінансування виключно Міністерству оборони. Замість того, щоб ці 40 мільярдів гривень з державного бюджету, які так важко збирає держава під час війни, спрямувати на забезпечення наших Збройних Сил України, ми винаходимо якісь інші причини, інші статті видатків, які фінансуємо. Питання не в тому, що їх не потрібно фінансувати, як то АТ «Укрзалізниця» чи харчування учнів початкових шкіл, але потрібно це вносити з іншими назвами, потрібно ці статті видатків відповідним чином оформлювати і головне – потрібно не порушувати Регламент Верховної Ради під час розгляду фінансів і їх спрямування.

Тому фракція «Європейська солідарність», вносячи цей проект постанови, закликає народних депутатів підтримати його і переглянути те, що було порушено...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від авторів наступного проекту постанови № 13439-3-П1 – Іванна Орестівна Климпуш-Цинцадзе. Прошу дати 3 хвилини, тому що тут є логіка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., *голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Шановні колеги, знаєте, цей сюр і фарс розгляду проектів постанов у порожньому залі для того, щоб ніхто не міг за них проголосувати, звичайно, не надихає. Але хочу скористатися цією можливістю, щоб ще раз пояснити.

Можливо, хтось вважає, що Регламент Верховної Ради України – це якийсь окремий документ, якого необов'язково дотримуватися. Я просто всім нагадаю: це закон України. Якщо вже Верховна Рада його не дотримується, то тоді що ми можемо взагалі вимагати від усіх громадян України щодо будь-якого закону? А це головний закон, за яким працює Верховна Рада України, і під час розгляду цих змін до бюджету під красивими гаслами про надання додаткових видатків на безпеку і оборону насправді була порушена якраз процедура розгляду цього закону.

Але ми бачимо, що, на жаль, у результаті було ухвалено таке рішення, що зміни до бюджету були спрямовані таким чином, щоб максимально наповнити

додатково резервний фонд, а не наші Збройні Сили, не наші сили оборони забезпечити усім необхідним тоді, коли їм і так не вистачає фінансування до кінця року, видатки насправді запланували на різні популістичні програми роздачі грошей, які ось цей новий старий уряд пані Свириденко-Шмигала штампує зараз з неймовірною швидкістю і неймовірною кількістю.

Забрати 8 мільярдів гривень у міста Києва, щоб наповнити резервний фонд. Я переконана, що в місті Києві ми, містяни, хто тут живе, були б готові, щоб 8 мільярдів гривень забрати з бюджету міста і віддати безпосередньо на сили оборони, на протиповітряну оборону, на забезпечення наших захисників і захисниць. Але ж це не про те, це зовсім про інше. Підконтрольна де-факто, на жаль, де-юре Рахункова палата мала б бути повністю незалежною, але вона вже неодноразово сказала вам про те, що кошти резервного фонду використовуються зовсім не відповідно до пріоритетів і своїх головних завдань. Нарешті схаменіться і припиніть це робити під час війни, реалізовувати ваші «хотелки» і популістичні наміри. Нам потрібно захистити країну.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ніна Петрівна Южаніна, 2 хвилини. Від авторів проекту постанови № 13439-3-П2.

ЮЖАНИНА Н.П. На жаль, відсутній заступник міністра фінансів. Треба було б залишитися пану Єрмоличеву і послухати цю дискусію, тому що підписувати Голові Верховної Ради і робити цей проект закону законом не можна. Тоді виходить, що ви розіграли якусь незрозумілу гру, коли розглядався проект закону про забезпечення сектору безпеки і оборони. Там було ще додано низку норм, які цього не стосувалися. На засіданні Погоджувальної ради ви прийняли спільне рішення, що терміново потрібен закон про посилення і можливості фінансування сектору безпеки і оборони. Дуже добре. Потім з'явився цей додаток, який нічого не має спільного із сектором безпеки і оборони, на жаль, але вирішує питання до закінчення цього року для нових популістичних програм, які можуть запропонувати і витратити ще близько 40 мільярдів гривень.

Я звертаюся до всієї країни. Просто скажіть, чому ми так нерозумно витрачаємо кошти, яких немає ні в цьому році, ні на наступний рік. Ми маємо страшний дефіцит бюджету, на наступний рік шукаємо джерела покриття цього дефіциту, яких немає, але ми спішимо в цьому році витратити зайвих 40 мільярдів. Мені просто соромно перед людьми. Якби вони чули і бачили, змогли розібратися в тому, що тут приймається в залі, то нам було б не дуже комфортно повертатися до своїх виборців. Але немає у нас того стоп-крану, який може... Навіть ви, пане Олександрє Корнієнко, можете розібратися в цих тонкощах і зрозуміти, що не можна приймати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Переходимо до обговорення. Запишіться, будь ласка, на виступи: два – за, два – проти.

Сергій Владиславович Соболев, фракція «Батьківщина».

Михайло Михайлович Цимбалюк. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»)*. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Сьогодні у нас була дуже важлива, як на мене, тема «години запитань до Уряду» – про освіту, початок нового навчального року. Насправді ми не почули, на жаль, відповіді на ті запитання, які сьогодні турбують всю освітянську спільноту, батьків. І Іван Григорович Кириленко, і Сергій Владиславович Соболев ставили дуже чіткі запитання міністру, на які він, на жаль, не дав фахової відповіді.

Декілька років тому цей міністр підписав позику на 2 мільярди зі Світовим банком на оптимізацію так званих малокомплектних навчальних закладів. Але сьогодні школа не залежно, скільки дітей в селі, це поселенська мережа, збереження традицій, збереження культури, збереження життя на селі. А чому 45 дітей? Чому 50? Чому 40? Міністр не дав відповіді. Але вони продовжують закривати школи коштами громадян України, бо це позика Світового банку, а не грант. Це перше.

Друге. Міністр освіти публічно заявив, що якщо в школі менше 600 дітей, то це не ліцей. Тобто 9, 10 класи, а за новою системою учні 9, 10, 11 класів будуть їздити, якщо збережеться одна школа в районі, де немає нормальних шкіл, немає транспорту. Давайте йти від зворотного, створіть реальну базу, але не нищить школу. Тобто в селі реально здобути освіту не буде можливості за такою філософією міністра. Ганьба такому міністру!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Михайлович В'ятрович.

Ніна Петрівна Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНИНА Н.П. Шановні колеги, я вже сказала про те, що для фінансування сектору безпеки і оборони ми прийняли закон, який вже діє, і виплата грошового забезпечення відбувається. То що ж відбувається далі? Скажіть, будь ласка, навіщо знову формується такий величезний резервний фонд – до 40 мільярдів гривень?

Ми сьогодні слухали міністра Лісового. Напередодні наша фракція зустрічалася з усіма охочими поговорити щодо освітнього процесу перед 1 вересня. Було більше тисячі представників з дошкільних, шкільних закладів освіти і вишів на Zoom-конференції. Всі говорили в один голос, що вони більше не можуть терпіти і працювати з заробітною платою до 10 тисяч гривень. А про дошкільні заклади я взагалі мовчу. Насправді, і їх дефіцит, і низькі заробітні

плати, і тяжкі умови, і відповідальність вихователів за життя дітей їх настільки напружує, що вони себе відчують у нашій країні просто непотрібними. Ми про них не дбаємо.

Повертаюся тепер до змін до державного бюджету. Чому ми зараз прямо з вами поправками не внесли, наприклад, щодо дофінансування якраз цього сегменту – на заробітні плати вчителів, вихователів і викладачів? Скажіть, будь ласка, чому ми не робимо ті речі, які вимагають від нас люди – наші виборці?

Поправки фракції «Європейська солідарність» щодо скорочення видатків на 12 мільярдів гривень не підтримав ні комітет, ні депутати в залі. На жаль, все йде не тим шляхом, який повинен був би вибудовуватися тут, у залі парламенту, нами, народними депутатами. Тому не можна підписувати цей закон...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Віталійович Кальченко, фракція «Слуга народу».

КАЛЬЧЕНКО С.В. Пропоную переходити до голосування і визначатися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прекрасна пропозиція, Сергію Віталійовичу, також її підтримуємо.

Шановні колеги, буду почергово ставити на голосування... *(Шум у залі)*.

Що? Сигнальне голосування – це право головуючого, а не обов'язок *(Шум у залі)*.

Спонування до скористання правами – це цікавий жанр, пане Максиме *(Шум у залі)*.

Право на обов'язок? Поміняти в Регламенті? Так, звичайно, Григорію Миколайовичу, я – за. Вносьте пропозиції, я підтримуватиму *(Шум у залі)*.

Першим підписати що? Григорію Миколайовичу, я думаю, автор має бути першим у таких ініціативах *(Шум у залі)*. Ні, я готовий, після вас підпишу обов'язково.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 20 серпня 2025 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань (№ 13439-3 від 14.07.2025 року)» ([№ 13439-3-П](#)) в цілому. Прошу голосувати.

«За» – 24.

Рішення не прийнято.

Проголосували: за – 24, проти – 2, утрималися – 16.

Покажіть по фракціях і групах.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 20 серпня 2025 року про прийняття в другому читанні та в цілому проекту Закону про внесення змін

до Закону України «Про Державний бюджет на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань (№ 13439-3 від 14.07.2025 року)» ([№ 13439-3-П1](#)) в цілому. Прошу голосувати.

«За» – 26.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 20 серпня 2025 року про прийняття в другому читанні та в цілому проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань (№ 13439-3 від 14.07.2025 року)» ([№ 13439-3-П2](#)) в цілому. Прошу голосувати.

«За» – 27.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про скасування рішення Верховної Ради України від 20 серпня 2025 року про прийняття у другому читанні та в цілому проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань (№ 13439-3 від 14.07.2025 року)» ([№ 13439-3-П3](#)) в цілому. Прошу голосувати.

«За» – 30.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Шановні колеги, дякую всім за роботу. Оголошую перерву в нашому пленарному засіданні.

Разом переможемо. Слава Україні!